

< **Fundacja**
im. prof. Mojżesza Schorra

„Odrodzenie języka hebrajskiego”

Eliezer Ben Jehuda i inni

wykładowczyni: Magdalena Sommer

Wykłady wyrażają jedynie poglądy autora i nie mogą być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW

MINISTRA SPRAW
WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

cykl 6 wykładów

"Odrodzenie języka hebrajskiego"

ELIEZER ICCHAK PERLMAN

Urodził się w 1858 roku w miasteczku Łużki (niegdyś gubernia wileńska, dzisiaj obszar Białorusi)

ŁUŻKI

źródło: wikipedia, domena publiczna

Jako sierota został wysłany do wuja w Połocku. Uczył się w tamtejszej jesziwie.

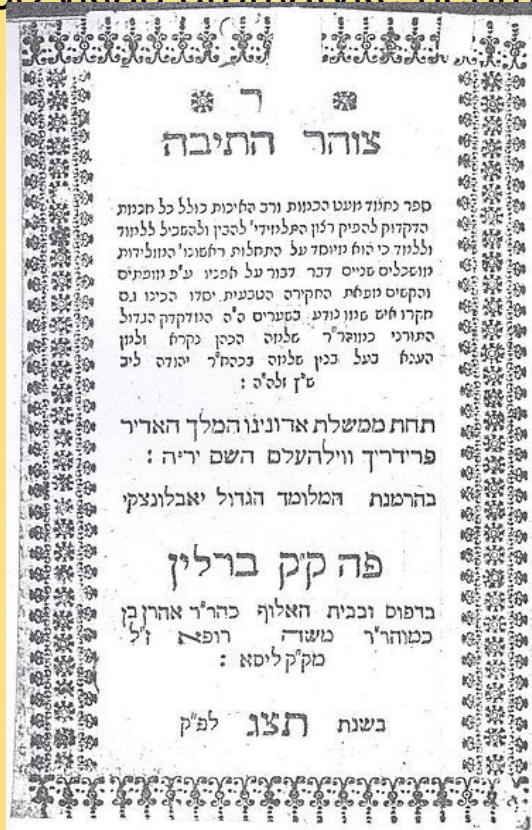
POŁOCK

Źródło: <https://vedaj.by/index.php/pl/miasta/witebsk/polack/polock>

WPLŹYWY

Jego nauczycielem był Josi Blojker, który był „potajemnie” maskilem – i podsuwał mu „zakazane” książki Haskali, jak na przykład gramatykę hebrajską

Inna książka, która wg legendy wpłynęła na młodego Eliezera to hebrajskie tłumaczenie „Robinsona Cruzoa” – pod tytułem „Kur Oni” autorstwa Icchaka Romasza

źródło: www.nli.org.il

źródło <https://www.hebrewbooks.org/36897>

źródło <https://archive.org/details/robinson-krusoe-hebrew>

SZLOMO NAFTALI HERTZ JONAS

[1828-1896]

שלמה נפתלי הרץ יונס

źródło: www.geni.com

Inna ważna postać w życiu Eliezera to Szlomo Naftali Hertz Jonas – kolejny chasyd, który został maskilem, przyszły teść Eliezera, ojciec Dwory i Bejli, który ostatecznie przyjechał do Ziemi Izraela z córką, drugą żoną Eliezera, i tam osiadł. Pod jego wpływem Eliezer ostatecznie porzucił studia religijne i zaczął uczyć się przedmiotów świeckich, rozpoczął też naukę w gimnazjum.

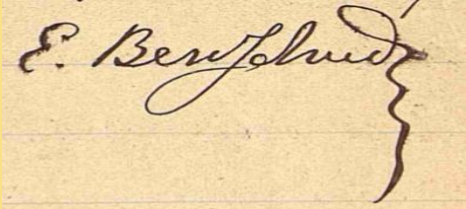
Eliezer zaczął studiować medycynę w Paryżu, lecz gdy zachorował na gruźlicę, przerwał studia i podjął naukę w seminarium dla nauczycieli „Alliance”, najbardziej jednak interesował się polityką i kwestią narodową

źródło: <https://israeled.org/>

ELIEZER BEN JEHUDA

אֵלִיעֶזֶר בֶּן־יְהוּדָה

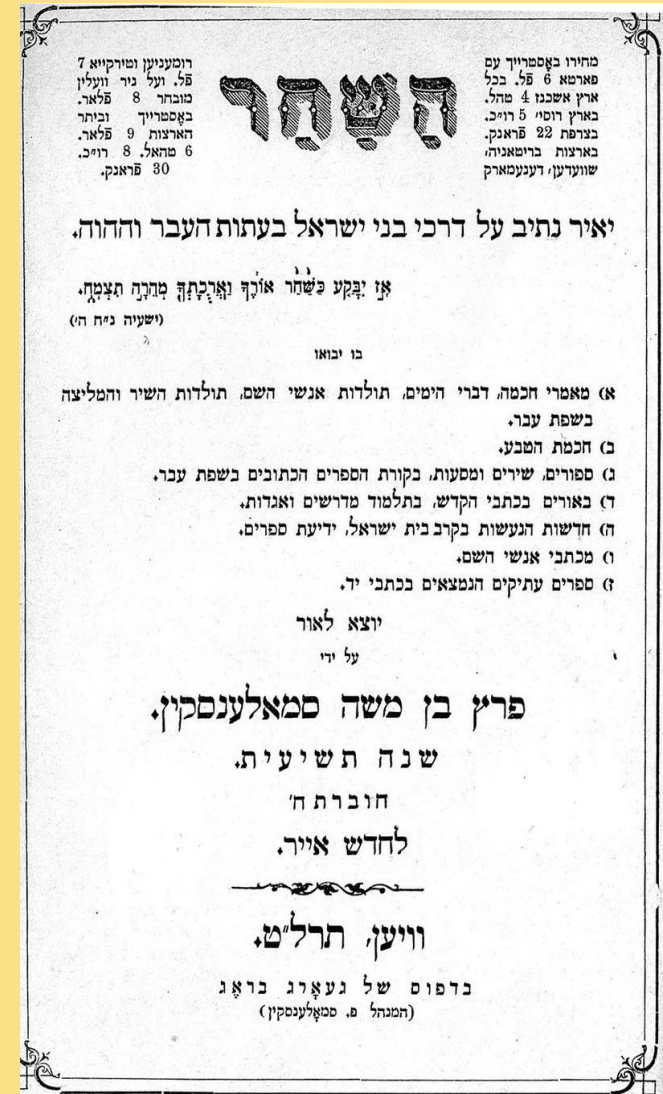

Źródło: <https://fromthepage.com>

W 1879 roku opublikował pierwszy artykuł pod tytułem „Szeela nichada” w miesięczniku „Ha-Szachar” wydawanym przez Pereca Smolenskina – tam pierwszy raz podpisał się jako Eliezer ben Jehuda

źródło: <https://hadshon.edu.gov.il>

Miesięcznik, w którym Eliezer ben Jehuda opublikował swój pierwszy artykuł źródło: wikipedia, domena publiczna

Dwora, pierwsza żona Ben Jehudy

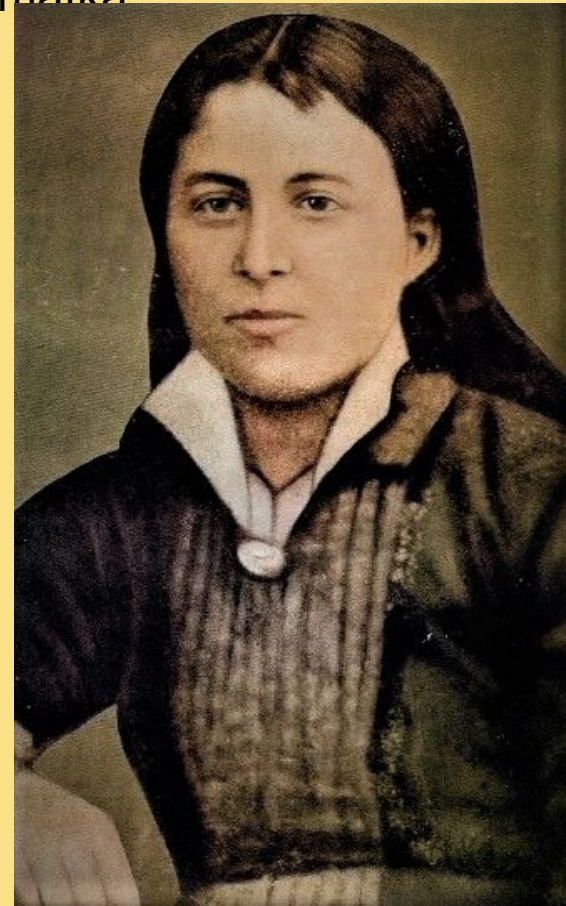
Oboje wyjechali do Ziemi Izraela w 1881 roku, i wzięli ślub w drodze, w Kairze

Dwora bywa określana jako "pierwsza hebrajska matka"

Była także nauczycielką hebrajskiego w szkole dla religijnych dziewcząt.

Eliezer z Dworą, 1882 rok.
źródło: <https://maozisrael.org>

Pierwsza żona Eliezera – Dwora
źródło: wikipedia, domena publiczna

Nie moja choroba ani życie pełne smutku, które zdawało się być moim losem, powstrzymały ją od pragnienia dzielenia ze mną życia. Nasze życia stały się jednym, a pierwsza rodzina hebrajska w czasach nowożytnych powstała.

Fragment z dziennika Eliezera

Eliezer Ben Jehuda ustanowił zasadę, że w jego domu wolno było mówić tylko po hebrajsku. Chciał, aby jego rodzina była wzorem dla innych. I tak, gdy Dwora zaszła w ciążę, ogłosił, że dziecko, które nosiła, stanie się pierwszym prawdziwym hebrajskim dzieckiem od 2000 lat, ponieważ będzie mogło słyszeć tylko biblijny hebrajski

Dwora urodziła 5 dzieci. Zmarła w wieku 37 lat w roku 1891 - zaraziła się gruźlicą od męża. Eliezer tydzień po jej śmierci opublikował w swojej gazecie cytaty z Księgi Jeremiasza 2:2 :

Pamiętam o tobie, o dobroci twojej młodości, o miłości twoich narzeczeństw, gdy chodziłaś za mną na pustyni, w ziemi, której nie obsiewano

RODZINA משפחה

Pierworodny syn – Itamar
Ben Awi, urodził się jako
Ben Cijon, potem zmienił
nazwisko

Dorosły syn Eliezera Ben Jehudy.
źródło: wikipedia, domena publiczna

Ben Cijon jako dziecko.
źródło: wikipedia, domena publiczna

Hemda Ben Jehuda – druga żona Eliezera.
źródło: wikipedia, domena publiczna

JEROZOLIMA

źródło: <https://meyda.education.gov.il/>

Zaczął współpracować z Dowem Frumkinem, wydającym hebrajskie czasopismo „Chawacelet”, edytował tam dodatek zatytułowany „Mewaseret Cijon”, czyli „Zwiastun Syjonu”.

Izrael Dow Frumkin
ישראל דב פרומקין
źródło: wikipedia, domena publiczna

עשרה לחרבן . התרם"ה .

יום הששי ה'

גליון א

מחיר מודעות הצי גרוש
בעד שורה קטנה .

הַצֵּבִי

שנה ראשנה

מחירי כל גליון בארץ א
רבע הגרוש בחשבון ר

יבשר פעם בשבוע חדשות מעניני המדינות ומקרי יום יום ומעניני היהודים בכל מקומותם
נערך על ידי **בן יהודה** עה"ק ירושלם ת"ו .

ואולי מהרה תחדש המלחמה ביתר עז . בימים
האחרונים בא ציר ממשלת אמריקה לטינמשין
ויודיע את לי הונג שנג משנה המלך כי צרפת
שאלה מממשלת אמריקה כי תהיה היא
המפשרת בין צרפת ובין הסינים , וכשמוע לי
הונג שנג כי אין חפץ צרפת לותר דבר מכל
אשר שאלה עד עתה ויחר אפוי מאד , ויאמר
כי שמר לא תשמר צרפת את חקי המלחמות ,

דברי חימים להמדינות .

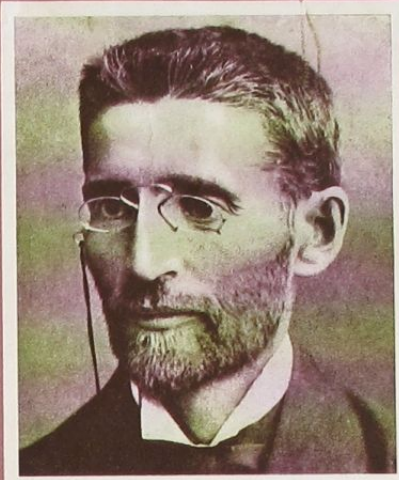
ארץ מצרים היתה עתה להממשלות שנית
ענין לעסוק בו , כי חדל חרלה מממשלת מצרים
משלם תשלומי חובותיה , כי אין כסף לה
להוצאותיה יום יום , ותודיע כי ששה שבועות
לא תשלם עד אם ירוח לה מעט , ותנדל
המבוכה בין נושיה כי יראים הם פן יהיה
יהם לחכות ימים רבים עד אשר ירוח לה

źródło: wikipedia, domena publiczna

Przetłumaczył powieść Verne'a „W 80 dni dookoła świata”, tłumaczenie ukazywało się w jego gazecie „Ha-Cwi” w odcinkach w 1889 roku

źródło: wikipedia, domena publiczna

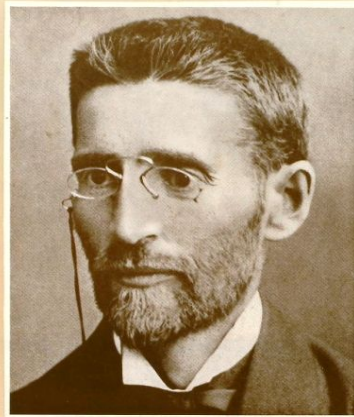
Założył stowarzyszenie „Safa Brura”
 Powstało hasło „Hebrajczyku, mów po hebrajsku”
 Inne znane powiedzenie Ben Jehudy to „Mów po hebrajsku, a wyzdrowiejesz“!

בְּרַעְיִית
 וְבִרְאֵת!
 א. א. יהודי

יוד והתרבות • מבצע הנחלת הלשון לעם

2/2778/4.1.55/10.000

התעשית במקור ברוך

שְׁנֵי הַדְּבָרִים שֶׁבְּלֵעֲדֵיהֶם
 לֹא יִהְיוּ הַיְהוּדִים לְעַם:
 הָאָרֶץ וְהַלְשׁוֹן

א. א. יהודי

DOS SON LAS COZAS QUE SIN EYAS
 NO PUEDRAN LOS JUDIOS SER
 NACION: LA TIERRA Y LA LINGUA

צוֹיִי זַאכֵן אֵן וועלכע
 יידן וועלן נים זיין קיין
 פאלק: לאנד און שפראך

מ ש ר ר ה ח נ ו ר ו ה ת ר ב ו ת • מ ב צ ע ה נ ח ל ת ה ל ש ו נ ל ע ם

דוד טישצ'ביץ, מחבר, בעל בית התקופה סניף סניף ירושלים

02481/1234/9000

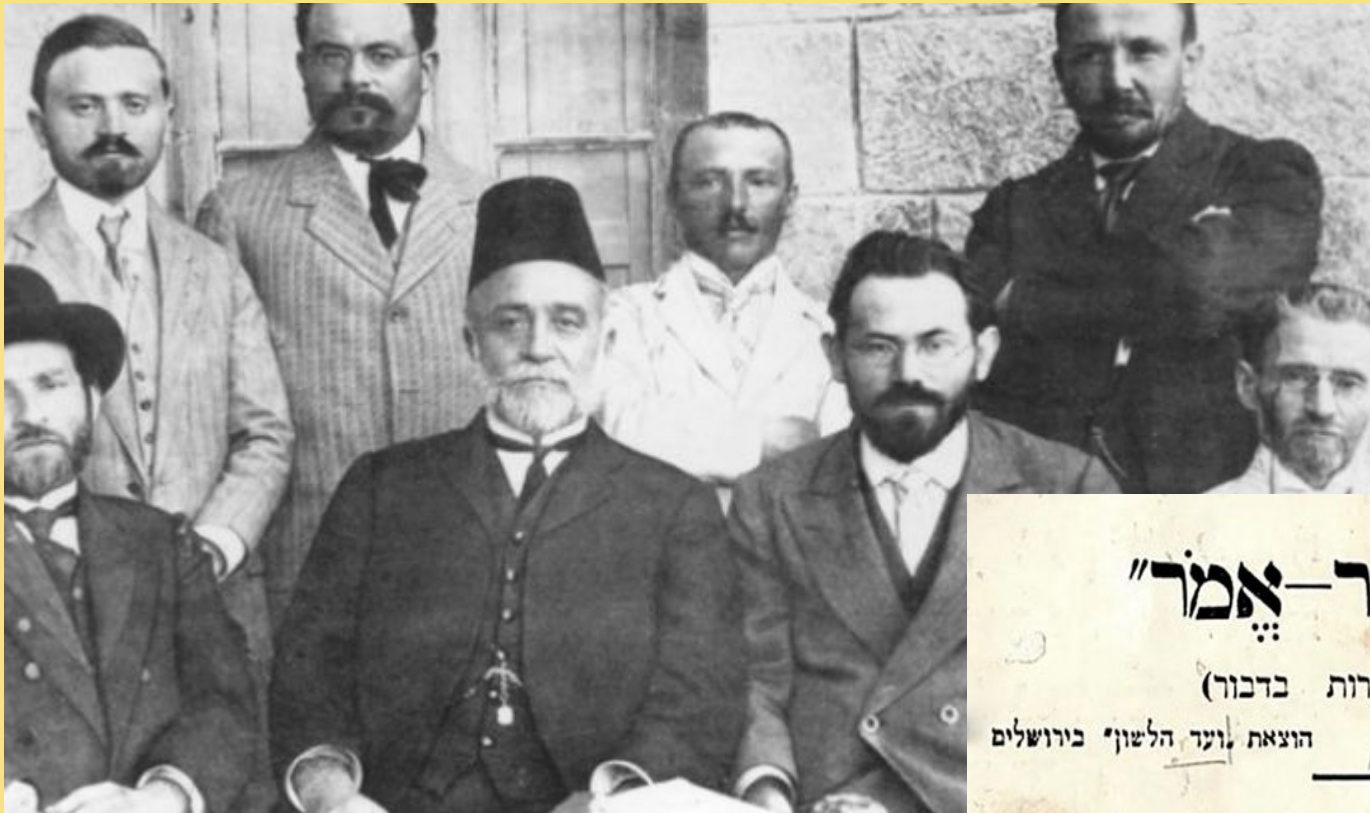
źródło: www.lituanicaonstamps.com

Pierwsza szkoła hebrajska

Pierwsza podstawowa szkoła hebrajska – szkoła Chawiw w Riszon Le-Cijon, w której jednym z nauczycieli i był Eliezer Ben Jehuda. Napisał też podręcznik do historii po hebrajsku. Szkoła Chawiw istnieje do dzisiaj!

Waad Ha-Lashon – Komitet Języka Hebrajskiego Założony w 1890 roku

גליון א..

"אַל-תֵּאמַר – אָמַר"

(השניאות השגורות בדבור)
הוצאת ועד הלשון בירושלים 198

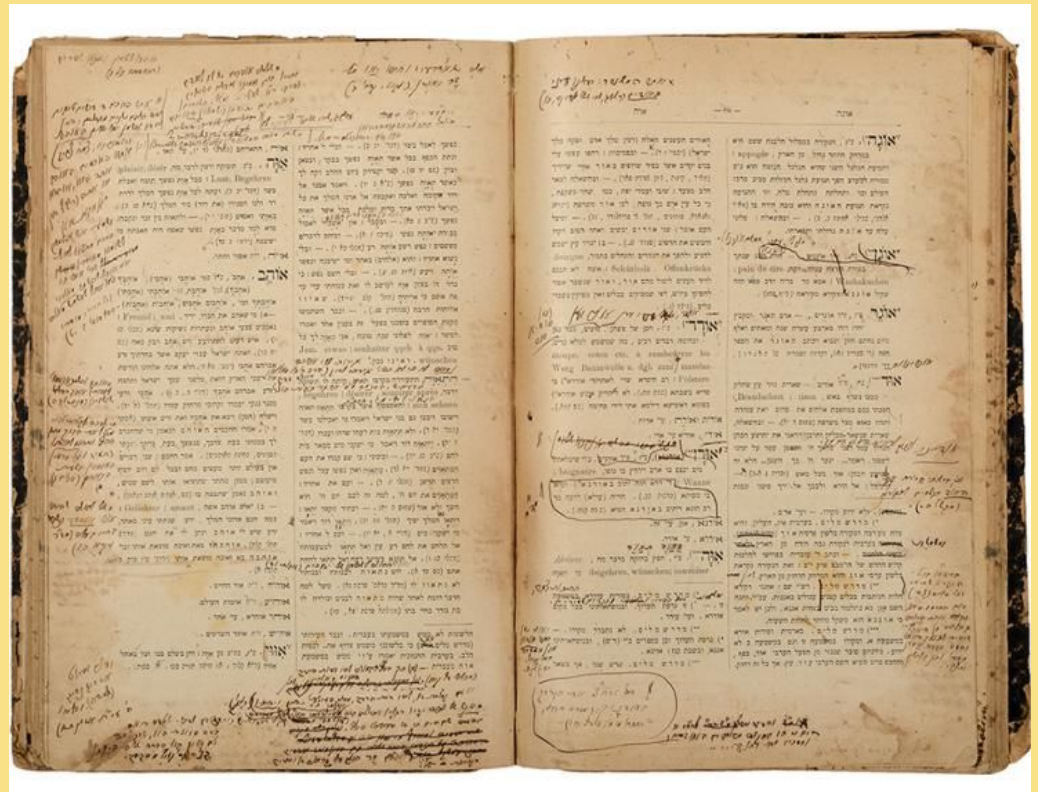
אָמַר :	אַל-תֵּאמַר :
— אַני קוֹרֵאָה, קוֹרֵאת	אַני קוֹרֵאת
— אַני מוֹצֵאָה, מוֹצֵאת	אַני מוֹצֵאת
— אַני שׁוֹנֵאָה, שׁוֹנֵאת	אַני שׁוֹנֵאת
— אַני חוֹמֵאָה, חוֹמֵאת	אַני חוֹמֵאת
— אַני יִשְׁנָה	אַני יוֹשְׁנֵת

Słownik Ben Jehudy – Milon Ben Jehuda

Praca nad nim trwała 45 lat!

Pełna nazwa: Milon Ha-Laszon Ha-Iwrit Ha-Jeszana we Ha-Chadasza

Zaczął ukazywać się w 1908 roku, natomiast ostatni tom ukazał się w roku 1959, wiele lat po śmierci Ben Jehudy.

מהמקרא

מהמשנה, מהתלמוד ומבן-סירא *

לאחר תקופת חז"ל

חידושים

Ciekawostka: egzemplarz słownika zawierający odręczne notatki autorstwa Eliezera Ben Jehudy został sprzedany na aukcji za 26 tysięcy dolarów!

Serial o Ben Jehudzie :)

- W 2024 telewizja izraelska zaczęła nadawać serial kostiumowy po tytule "Ha-Cwi", oparty na życiu Ben Jehudy.
- W rolę Eliezera wcielił się Or Ben Melech

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ :)

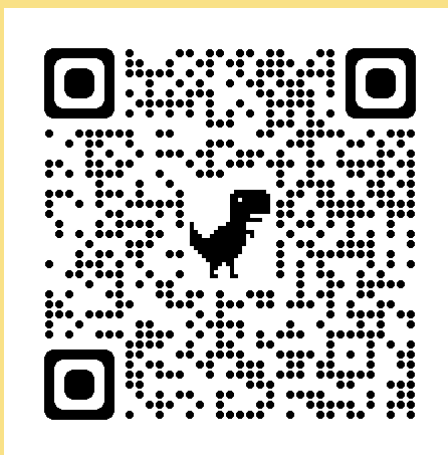
Fundacja im. prof. Mojżesza Schorra
ul. Twarda 6, 00-105 Warszawa

mail: schorr@jewish.org.pl

tel.: 22 620 34 96

Nasza strona: www.schorr.pl

zapraszamy na kursy hebrajskiego:

**PROJEKT DOFINANSOWANY
ZE ŚRODKÓW MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I
ADMINISTRACJI**